

КОМПАС- КОМPAS

Published by the Macedonian Welfare Association Inc. Media Group

Office Address

Cnr. Allan St. & Wentworth Lane
Port Kembla NSW 2505

Postal Address

PO Box 101
Port Kembla NSW 2505

Ph: (02) 4275-2266

Fax: (02) 4276-4264

e-mail: mwa@mwainc.org

web: www.macedonian.welfare.org.au

КОМПАС does not accept unsolicited material. Material in КОМПАС is copyright and reproduction in part or whole without the permission of the publisher is prohibited.

Every effort has been made to ensure that the information in this magazine is accurate at the time of printing. The publisher cannot be held liable for any omissions and human errors that may occur in this publication. The publisher cannot accept responsibility for any "misleading or inaccurate" material advertised. The publisher welcomes information and suggestions for correction and improvement.

Front Photo

Krste Grbev

Насловна Страна

Krste Grbev

Design and Layout

Mendo Trajcevski

Содржина

- 2 Од Уредникот
- 3 Писма
- 4 Горко-блага Австралија
- 20 Кребс Крик - Македонско Село
- 33 Информации и услуги за заедницата
- 64 Македонско Друштво Бате Лубе
- 64 Напредок на Св. Недела
- 66 Преку Налабор
- 72 Македонците во Бизнис
Вера Флеминг
- 74 Профил - „Доне Димов“
- 80 Доброволци
Васко Китановски
- 84 Наш Претплатник
„Паца Наумовска“
- 86 Готвење за калабалак
- 87 Огласи

Content

- 2 From the Editor
- 3 Letters
- 12 Bitter-sweet Australia
- 26 Macedonian Village
- 33 Community Information and Services
- 65 Macedonia Assoc. Brother Lube
- 65 Progress of "St Nedela"
- 70 Across the Nullarbor
- 73 Macedonians in Business
Vera Fleming
- 77 Profile - Done Dimov
- 82 Our Volunteers
Vasko Kitanovski
- 85 Our Subscriber
Paca Naumovska
- 86 Cooking for a Crowd
- 87 Advertisement

Горко-блага Австралија

Пишува: Мендо Трајчевски

Превод: Билјана Колевски

Слики: Крсте Грбев

Крсте Грбев (Котевич) освен што е еден од ранодојдените доселеници во Австралија е и добро познат и почитуван Македонец и долгогодишен пријател на Македонија. Јас се заинтересирав за минатото на овој човек, а особено за неговата младост кога работел на полињата за шеќерна трска во северен Квинсленд. Интервјуто беше водено во неговиот дом во Мосмен што за разлика од другите Македонски куќи, во неговата градина наместо пиперки, имаше посадено шеќерна трска.

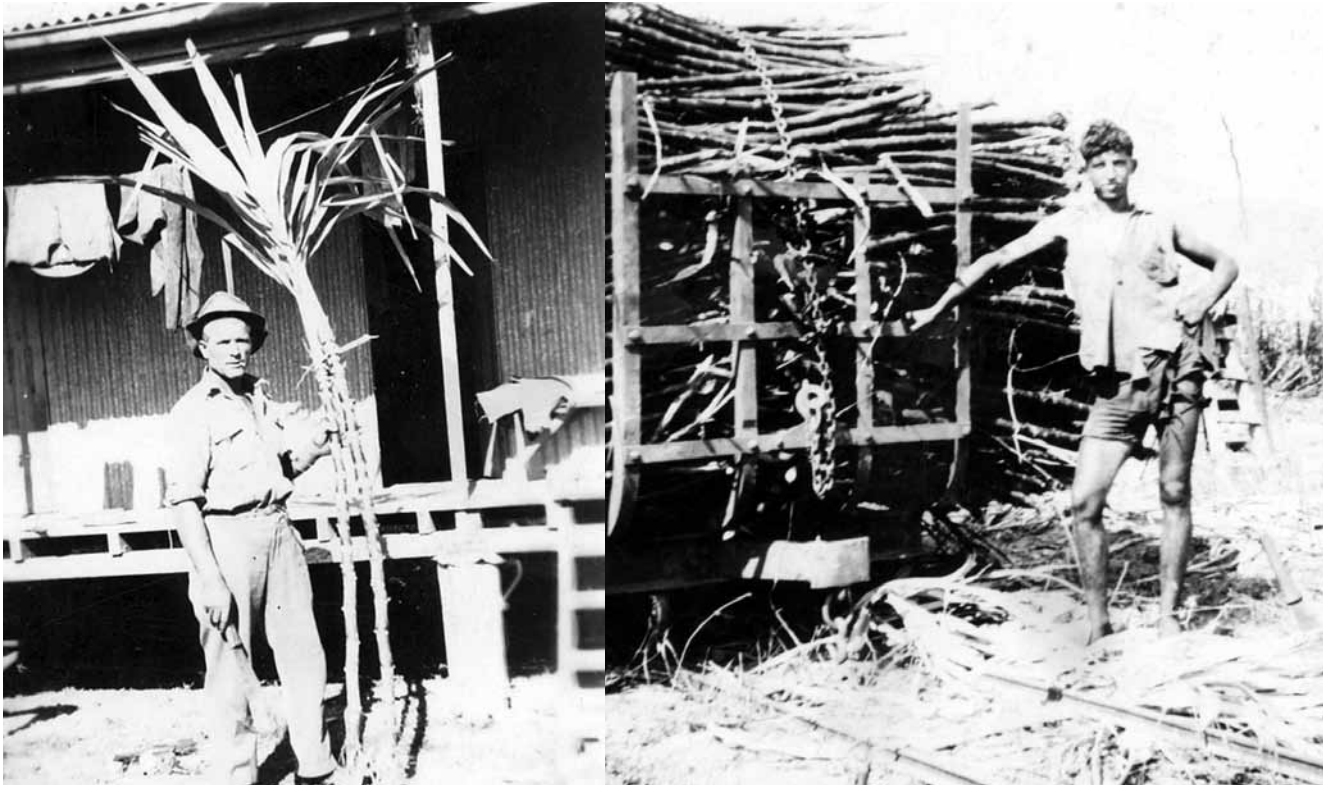
Таткото на Крсте, Стојче, се родил во селото Облаково, Битолско и се оженил за Донка, ќерка на Петре и Неда од селото Ѓавато. Стојче се досели кај семејството на Донка и стана „домазет“.

Животот во селото Ѓавато беше многу тежок, обработувајќи ги нивите од утро до мрак само за да се заработи доволно за едвај да се прехрани семејството. Стојче како и другите мажи во Ѓавато и околните села слушнал за други селани што биле во земји како Австралија и Америка каде што напорната работа била добро наградена. Во 1926 година Стојче опатува за Соединетите Американски Држави со надеж дека ќе создаде подобра иднина за себе и своето семејство. За жал, кога стигна во Америка не му беше дозволено да се симне од бродот заради строгиот нов закон што беше воведен за мигранти по

Првата Светска Војна.

Ова сопирање не ја спречи одлуката на Стојче во потрага на богатство преку океаните. Еден месец по враќањето во Македонија тој позајми пари за да оди во Австралија. Тој замина од пристаништето во Пиреј, Грција, на истиот брод со кој претходно се обиде да влезе во САД.

Стојче беше придружен од други двајца мажи од селото Ѓавато, Лазе Маневски и Марко Здравески кои што имаа пријатели во Њукасл. Кога стигнаа во Сиднеј во 1926 година, Лазе и Марко беа пречекани од нивните пријатели и се растоварија, но Стојче продолжи за Бризбен. Стојче работел сезонска работа во Грција и знаеше да зборува малку грчки и најверојатно дознал за сечењето на шеќерна трска во северен Квинсленд од грчките морнари. Тој продолжи за Бризбен, а оттаму замина директно

*Горе (л): Стојче со две шеќерни трски
сликан пред бараката.*

*Горе (д): Крсте во работни алишта
пред вагон со шеќерна трска*

*Above (l): Stojce in front of his living
quarters holding sugar cane and
cane cutting knife*

*Above (r): Krste in his work clothes in
front of a wagon full of sugar
cane*

за Тали да работи на фармите за шеќерна трска. Тој работеше за семејството Хенри во едно место наречено Еурамо, близу до Тали. Неговата работа се состоеше од расчистување на земјата за садење што се правеше со сечење дрва и отстранување на трупците и повремено разнесување. Коњи се користеа за тешките работи и за влечење на големите трупци. Откако ќе се расчистеа полињата потоа се засадуваше шеќерна трска што се изведуваше со поставување на шеќерната трска рамно на земјата и се покриваше со малку земја. Другата работа беше чистење на трските од трева, горење на отпадокот, сечење, редење и транспортирање на трската на мали вагони влечени со коњ. Цело ова време тој живееше во бараци со други мажи што беа дел од „бандата“ и ја правеа истата работа.

Тој работеше во Тали од 1926 до 1943 година. За време на овој период кога немаше работа на фармите тој добиваше пари наречени „фонд за издржување“. Во 1930те години

повеќе Македонци дојдоа да ја обработуваат шеќерната трска вклучувајќи ги Марко и Лазе, двајцата мажи од Гавамо што го придружуваа по патот до Австралија во 1926 година.

Во 1936 година Стојче го донесе во Австралија неговиот постар син Сандре (Алекс), а во 1938 дојде и другиот син Крсте (Крис).

„Јас имав 15 години во тоа време“ рече Крсте. „Колку многу што бев возбуден за одењето во Австралија исто толку и се плашев. Јас никогаш не сум бил подалеку од градот Битола а сега требаше да одам во земја од другата страна на светот за која знаев многу малку и не знаев ниту еден збор англиски“.

Во април таа година Крсте го напушти селото збогувајќи се со мајка си, сестрите и бабата и дедото и отпагува за Пиреј, Грција со воз. Таму тој се качи на 20,000 тонски брод Оронсеи, натоварен за Австралија. Патувањето преку Суецкиот Канал траеше 6 недели, пристигнувајќи во Бризбен кон крајот на јуни 1938 година.

„Кога бродот стигна на пристаништето, сите излегоа

Bitter-sweet Australia

Text by: Mendo Trajcevski
Photos: Krste Grbev

Krste Grbev (Kotevic) apart from being one of the early arrivals to Australia is a well known and respected Macedonian and a long serving friend of Macedonia. I was interested in this man's history, especially in his early years working the sugar cane fields in Northern Queensland. An interview was conducted in his home in Mossman which unlike many Macedonian homes had sugar cane growing in his yard instead of chillies

Лево: Крсте и Петра со нивните деца, Џори и Вера

Горе: Донка со нејзините деца, Крсте Сандре, Менка и Лена најмладата

Десно: Крсте во Тали, Квинсленд

Left: Krste and Petra with their children George and Vera

Above: Donka and her children Krste, Sandre, Menka & Lena, the youngest

Right: Krste in Tully, Australia

Krste's father, Stojce, was born in the village of Oblakovo, Bitola and married Donka the daughter of Petre and Neda from the village of Gjavato. Stojce moved in with Donka's family and became a "domazet".

Life in the village of Gjavato was very hard, working the soil from dawn to dusk only to make enough money to barely feed the family. Stojce like many men in Gjavato and the surrounding villages have heard from other villagers that have been abroad about countries like Australia and America where hard work was well rewarded. In 1926 Stojce departed for the United States of America in the hope of making a better future for himself and his family. Unfortunately when he reached America he was not allowed to disembark because of the tough new immigration laws introduced on migrants after WWI.

This interruption did not hamper Stojce's determination to seek his fortune across the oceans. A month after returning to Macedonia he borrowed a sum of money to go to

Australia. He departed from the port of Piraeus, Greece on the same ship he had earlier tried entering the USA.

Stojce was accompanied by other two men from the village of Gjavato, Laze Manevski and Marko Zdraveski who had friends in Newcastle. When they reached Sydney in 1926, Laze and Marko were met by their friends and disembarked but Stojce continued on to Brisbane. Stojce had done some seasonal work in Greece and he could speak some Greek and most likely he found out about sugar cane cutting in north Queensland from the Greek crew. He continued on to Brisbane and from Brisbane he went directly to Tully to work on the sugar cane farms. He worked for the Henry family at a place called Euramo, near Tully. His work included cleaning the land for planting which was done by cutting down trees and removing the stumps and at times blowing them up. Draught horses were used for the heavy work and loads. Once the fields were cleared he then planting the sugar cane which was done by laying a piece of sugar cane flat on the ground and covering it

Кребс Крик Македонско село

Пишува: Мендо Трајчевски

Превод: Билјана Колевски

Слики: Крис Павлович

Доне Димов

Ило Јовчевич

Мендо Трајчевски

Крис (Ристо) Павлович е роден на 9 февруари 1930 година во селото Бистрица, Битолско, Македонија. Тој пристигна во Бризбен, Австралија со брод во 1938 година. Дојде во Австралија со својата мајка Трена и двете сестри, Вангелија и Паца за да му се придружат на татко им кој беше во Австралија уште од 1923 година. На истиот брод имаше и други Македонци што доаѓаа во Австралија, а меѓу нив беше и Мијал Јовчевич од селото Буково и жената на Крсте Пазов со синот Џони (Јане).

Таткото на Крис Норм (Наум) пристигна во Мелбурн, Австралија во 1923 година. Тој работеше во фабрика за слатки, но сакаше да заработи повеќе пари отколку што земаше во фабриката, па затоа почна да бара друга работа. Тој работеше секаква работа, а кога немаше работа тој се селеше. Така најде работа во Литго во мала фабрика за оружје со други Македонци кои беа Филип Пандов, Сазданови и Боше Чадович. Норм тргна во потрага по пари како и сите други вредни Македонци во тоа време. Тој слушнал дека имало работа во Северен Квинсленд да го расчистува земјиштето за садење. Работата беше напорна, но добро платена и така тој се упати кон сончевата држава.

Во Квинсленд тој работеше на фарми за памук, чистење на земјата за плантажи со шеќерна трска, а повремено сечеше дрвени трупци за железничка пруга. Одвреме навреме тој ќе се сретнеше со други Македонци што ја обработуваа земјата. Еден од нив беше Стојче Грбев (Котевич) таткото на Крсте. Според Крис, Норм работел дури на водопадите во Барон, далечниот северен Квинсленд пред да се пресели во Бризбен. Крис не знае точно кога

татко му се доселил во Бризбен. Во Бризбен тој работеше во пиланата Хенкок и Гор и таму тој имаше несреќа на работното место баш пред да му се придружи семејството во 1938 година. Еден куп трупци паднале врз него и тој се здобил со тешки повреди. Кога неговото семејство пристигнало во Австралија, го нашле во болница завиен во гипс од глава до пети. Неговото семејство не знаело дали ќе преживее. Тој поминал извесно време во болница, но неговата физичка сила и одлучност да биде со неговото семејство му го спаси животот. Патот до опоравување беше многу бавен и му требаше скоро 4 години да се врати назад на работа.

За време на Втората Светска Војна семејството живееше во Бризбен, а во тоа време имаше голем број Австралиски и Американски војници. Имаше инциденти со напади врз младите девојки што го загрижуваше Норм бидејќи тој имаше две млади ќерки. Излезе можност семејството да се пресели во Кребс Крик. Оваа можност беше во името на Крсте Пазов (Бегот). Крсте потекнува од селото Стагица и ги одгледувал плантажите со банани со години. Крсте дознал за семејството

Levo: Наум Павлович со сопругата Трена и нивните деца Вангелија, Паца и Ристе

Gore: Производот на Кребс Крик

Left: Norm Pavlovich with his wife Trena and their three children, Vangelija, Pasa and Chris

Above: Crabbes Creek produce

*Горе: Македонци фармери на банани
сликани пред Црковната Сала во Кребс
Крик, од лево:*

1. *Петре Гелев - Клубучишта*
2. *Сотир Пазов - Статица*
3. *Ристе Дигала - Вимбел*
4. *Ристо Павлович - Бистрица*
5. *Филе Демиров - Крапешани*
6. *Крсте Пазов (Бегот) - Статица*
7. *Петре Крстов*
8. *Наум Павлович - Бистрица*
9. *Ристо Димов - Статица*
10. *Вело Султин - Неред*

*Above: 2007 - Macedonian banana
farmers at front of the Church Hall at
Grabbes Creek, from left.*

1. *Petre Gelev - Klabucista*
2. *Sotir Pazov - Statica*
3. *Riste Digala - Vimbel*
4. *Chris Pavlovich - Bistrice*
5. *File Demirov - Krapesani*
6. *Krste Pazov (Bey) - Statica*
7. *Petre Krstov*
8. *Naum Pavlovich - Bistrice*
9. *Risto Dimov - Statica*
10. *Velo Sultin - Nered*

Павлович од жена му бидејќи таа пристигнала со истиот брод со семејството на Норм. Г-ѓа Пазова се симна во Сиднеј со син и Џони, а семејството Павлович продолжи за Бризбен. Кога Крсте го пронајде Норм, тој му даде понуда што беше премногу добра за да ја одбие. Според Крис Павлович, Крсте му рекол на татко му, „дојди со мене, ќе изградиме Македонско село“. Крсте се понудил да помогне со купување фарма со банани за Норм, за која тој ќе работи и ќе му ја отплати.

Понудата беше премногу добра за да се одбие особено со ситуацијата во Бризбен и во 1942 година Норм прифати и тој со семејството се преселија во Кребс Крик.

Крис одеше 4 години на училиште во Бризбен, 2 години во Кребс Крик и 3 години средно училиште во Марвиламба со што се стекна со уверение за завршено средно образование. Тој сакаше да продолжи со неговото образование и директорот го поддржуваше, но татко му имаше друго

размислување и го прати да работи на плантажите со банани. За кратко време Норм ја исплати фармата и ги прошири неговите плантажи.

Со текот на времето поточно по Втората Светска Војна, многу Македонци се преселија во Кребс Крик, особено Македонските војници што служеа во Бризбен и доаѓаа да дознаат за Кребс Крик. Крсте им помогна на многу семејства и на Македонската заедница. Како што се зголемуваше бројот, така и потребата за собирно место кај што може да се одржуваат Македонските прослави и традиции. Одредени фармери од Кребс Крик: Крсте Пазов, Наум Павлович, Ристо Пандов, Стојан Миленков, Ристо Дигала и Коле Карагас одлучија да изградат сала за прослави. Земјиштето за изградба на салата беше понудено од Крсте Пазов, Наум Павлович и Стојан Миленков. Понудата на Крсте беше прифатена бидејќи неговата фарма се наоѓаше во селото. Крсте легално отстапи дел од неговата фарма за изградба на Македонска општинска

Crabbes Creek Macedonian village

Text: **Mendo Trajcevski**
Photos: **Chris Pavlovich**
Done Dimov
Ilo Jovcevich
Mendo Trajcevski

Chris (Risto) Pavlovich is born on the 9th of February 1930 in the village of Bistrica, Bitola, Macedonia. He arrived in Brisbane, Australia by ship in 1938. He came to Australia with his mother Trena and two sisters, Vangelija and Paca to join his father who had been in Australia since 1923. On the same ship there were other Macedonians coming to Australia and it included Mijal Jovcevich from the village of Bukovo and the wife of Krste Pazov and their son Johnny(Jane).

Left: *Crabbes Creek today*
Right: *Wedding of Chris and Nelli in 1953*

Лево: *Креџс Крик денес*
Десно: *Свадбата на Крис и Нели во 1953 година*

Chris's father Norm (Naum) came to Melbourne Australia in 1923. He worked in a factory for sweets, but he wanted to make more money than what he was earning in the factory so he set out looking for other work. He did all sorts of work and when there was no work he moved on. He ended up working in Lithgow in the small arms factory with other Macedonians such as Filip Pandov, Sazdanoi and Bose Chadovic. Norm was chasing money like all the other hard working Macedonians at the time. He heard that there was work in North Queensland clearing land for planting. The work was hard but the money was good and so he set off for the sunshine state.

In Queensland he was working on cotton farms, clearing land for sugar cane plantations and at times cutting timber for railway sleepers. Every now and then he would come across other Macedonians working on the land. One of these was Stojce Grbev (Kotevich) the father of Krste. According to Chris, Norm even worked at Barron Falls, far north Queensland before he settled in Brisbane. Chris does not know exactly when his father settled in Brisbane. In Brisbane he worked for Hancock and Gore Timber factory and it was here that he had an industrial accident shortly before his family joined him in 1938. A pile of sleepers had fallen on him and he received life threatening injuries.

When his family came to Australia they found him in hospital wrapped in plaster from head to toes. His family did not know if he was going to survive. He spent considerable time in hospital and it was his physical strength and sheer determination to be there for his family that saved his life. The road to recovery was very slow and it took him nearly 4 years before he could get back to work.

During WWII the family resided in Brisbane and at that time there were a large number of service men Australian and American GI's. There were incidents of attacks on young women which concerned Norm as he had two young daughters. Opportunity came to move the family to Crabbes Creek. This opportunity

ЦЕНТРИ ЗА ДЕНСКА ГРИЖА

Македонското Добротворно Здружение овозможува услуги за денска грижа за постари и онеспособени лица од Македонско потекло повеќе од 20 години.

На излет

На излет

Почнувајќи со една денска грижа неделно, сега ние имаме 4 денски грижи што се одвиваат од две различни места што вкупно служат околу 100 луѓе. Услуги што се нудат на нашите корисници се превоз до и од местото, утрински чај, ручек, информации, активности, прослави, прошетки, дружење и многу повеќе. Но најдоброто нешто за нашите денски грижи е што луѓето можат да се дружат, да си го зборуваат својот јазик, да пејат песни и да се поврзат со заеднички настани.

Многу од нашите клиенти ја чувствуваат денската грижа како дел од нивната фамилија и можете ова да го видите од насмевката на нивните лица кога се поздравуваат меѓусебно со мавтање раце, поздравување, тапкање по грбот или се прегрнуваат секогаш кога ќе се сретнат. Тие се бучни но така треба да биде.

Еве дел од повратните информации што ги добиваме од нашите клиенти:

- „Толку сум навикната на денската грижа што не знам што би правела без неа.“
- „Едвај го чекам денот кога ќе се собереме пак заедно.“
- „Станувам во 6 наутро за да се спремам за автобусот иако тој доаѓа во 9 часот.“
- „Благодариме што организирате вакво нешто за нас постарите.“
- „Со денската грижа јас имам можност да видам интересни

Заеднички среќавања

Заеднички среќавања

активности и бенефиции

Текст: Мендо Трајчевски

Превод: Билјана Колевски

места и да се видам со пријатели што не сум ги видела со години.“

- *„Моето здравје е многу подобро откако почнав да доаѓам во дневната грижа.“*
- *„Благодарам што организиравте собирање заедно со групата од Сиднеј, видов луѓе од моето село што не сум ги видела повеќе од 40 години.“*

Ова се само некои од коментарите што сме ги чуле од луѓе што кажуваат за дневната грижа и колку многу ја ценат. Исто така не е необично да се посведочи физичко и ментално подобрување кај некои од нашите клиенти кога ќе и се придружат на дневната грижа. Не е ни чудо што многумина сакаат да се придружат.

Пред 25 години некои личности имаа визија, желба и одлучност да основаат добротворен центар што ќе ги задоволи потребите на Македонската заедница во тоа време. По 25 години Центарот се прошири, нуди многу услуги, некои од нив не се нудат во други центри или етнички групи со слична големина. Како такви услугите на МДЗ се користат и од други националности освен од Македонската заедница.

Ние вработените во МДЗ и корисниците на услугите сме им благодарни на овие лица што започнаа пред 25 години. Како признание на нивната добра работа се многубројните клиенти што доаѓаат во МДЗ.

Обучување

Обучување

Активности

Активности

DAY CARE CENTRES

The Macedonian Welfare Association has been providing Day Care Service to the elderly and disabled people of Macedonian background for more than 20 years.

Hot Meals

On Outings

Starting with one Day Care a week, we now have 4 Day Care Centres operating from two different venues that cater for close to 100 people. Services offered to our volunteers includes, transport to and from the venue, morning tea, lunch, information, activities, celebrations, outings, get together and much more. But the best thing about our Day Cares is that people can socialise, speak their own language, sing their songs and can relate to events that they have in common.

Many of our customers feel as though the Day Care is part of their family and you can see this by the smiles on their faces as they greet each other with a wave of hand, a hand shake, a pat on the back or a hug every time they come together. They are loud but then again that is the way it should be.

Some of the feedback we receive from our customers are;

- “I am so used to Day Care that I do not know what I will do with out it”
- “I can hardly wait for the day when we come together again”.
- “I get up at 6.00 am to get ready for the bus even though it comes at 9.00 am”.
- “Thank you for organising something like this for us the elderly”
- “With Day Care I have the opportunity to see interesting places and meet friends I have not seen for many years”.
- “My health is much better when I started coming to Day Care”.

On Outings

On Outings

activities and benefits

Text: Mendo Trajcevski

Photos: MWA

- **“Tank you for organising the get-together with the Sydney Group, I saw people from my village I had not seen for more than 4o years”.**

These are only some of the comments that we have heard people say about the Day Care and how much they value it. Also it is not unusual to witness the physical and mental improvement of some of our new clients when they join our Day Care. No wonder then that many wish to join.

Twenty five years ago a number of individuals had the vision, desire and determination to establish a welfare centre that addressed the needs of the Macedonian Community of Illawarra at the time. Twenty five years later the Centre has expanded, provides a range of services, some of which are not available to other centres or ethnic groups of similar size. As such the MWA services are used by other nationalities apart from the Macedonian community.

We the staff of the MWA and the service users are grateful to these individuals who started it all 25 years ago. An acknowledgement of their good work is the large number of clients that use the MWA.

Activities

Activities

Activities

Education

Education

КОМПАС

macedonian community magazine PRODUCED BY THE MACEDONIAN WELFARE ASSOCIATION PORT KEMBLA NSW